

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กคือทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่า จึงควรได้รับการดูแลเอาใจใส่เพื่อที่เขาจะได้พัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ หากเด็กได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมในทางที่ถูกที่ควรแล้ว เมื่อเติบโตขึ้นเขาจะสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้ และรับผิดชอบต่อสังคม อันยังประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป สังคมเล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญดังกล่าวจึงฝากความหวังต่าง ๆ ไว้กับเด็กและมักกล่าวว่า เด็กคืออนาคตของชาติ

ปัจจุบันหลายฝ่ายได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมคุณภาพเด็กกันเป็นอันมาก ด้วยเป็นที่ทราบกันว่าการพัฒนามนุษย์นั้นนับเป็นบันไดขั้นแรกของการพัฒนาสิ่งอื่น จะเห็นว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนมากขึ้นกว่าแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมามาก ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาคน สังคม และวัฒนธรรม ว่าได้พิจารณาปรับปรุงแนวทางการพัฒนาสังคมเสียใหม่ โดยการปรับแนวทางจากการพัฒนาสังคมส่วนรวมมาเป็นการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาสังคมในระดับพื้นฐาน คือ ระดับคน ครอบครัว และชุมชน อันเป็นส่วนย่อยของสังคมให้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2531 : 71)

ย้อนไปในรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาในวันศุกร์ที่ 28 มีนาคม 2523 เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนว่า จะส่งเสริมทั้งภาครัฐบาลและเอกชนให้ร่วมกันระดมสรรพกำลังในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีคุณภาพดีขึ้นทั้งกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ในรายละเอียดข้อแรกระบุว่าจะส่งเสริมและสนับสนุนให้การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวมีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยถือเป็นพื้นฐานอันสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน (อ้างใน บำรุง สุขพรรณ, 2524 : 134)

สายสุรี จุติกุล กล่าวถึง สังคมประภค หรือ Socialization ว่าหมายถึง กระบวนการที่บุคคลเรียนรู้เชิงสังคมตลอดชีวิตตั้งแต่แบเบาะขึ้นมา เริ่มต้น Socialize เข้ามาโดยวิธีการอบรม วิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Socialization Process) ก่อนเข้าชั้นประถมก็ทำโดยสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันหลัก สำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วงต้น ๆ ของชีวิตลูกยังติดกับพ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัวอย่างแน่นแฟ้น พอเข้าไปสู่อุปถัมภ์ หรืออนุบาล สถาบันการศึกษาที่รับช่วง Socialization Process ต่อไป และเมื่อเด็กมี โอกาสมาฟังสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หรือวิทยุ สื่อมวลชนเหล่านี้ก็มีส่วนในการ Socialize เด็กเหล่านี้ (สายสุรี จุติกุล, 2527 : 34-35)

จิตรา วสุวานิช กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นเป็นงานที่หนัก เป็นงานที่เป็นทั้ง ศาสตร์และศิลปะในตัวของมันเอง พ่อแม่ทุกคนย่อมปรารถนาที่จะให้ลูกของตนเติบโตเป็นคนดี มีความสามารถ เป็นคนที่ได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่นทั่วไป มีความสามารถในการปรับตัวให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อมและมีคุณสมบัติที่ดกมากมายหลายประการ เพราะฉะนั้นพ่อแม่จึงควรจะรู้จัก วิธีการเลี้ยงดูเด็กที่จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมเด็กให้ออกมาในแนวทางที่พึงปรารถนา (จิตรา วสุวานิช, 2530 : 282)

กล่าวได้โดยสรุปว่า การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวนั้น มีส่วนสำคัญเป็นอันมากต่อพัฒนาการ ของเด็ก เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่เด็กสัมผัสเมื่อ เริ่มมีชีวิตขึ้นมาในโลก ครอบครัวและ พ่อแม่จึงมีอิทธิพลมากมายในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีความสุขและมีสุขภาพจิตที่ดี การที่เด็กได้ รับการอบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่เป็นอย่างดี ได้รับความรัก ความอบอุ่น จากครอบครัวสม่ำเสมอจะ ช่วยให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ช่วยสร้างสรรค์สังคม การอบรมเลี้ยงดูเป็นการ ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบด้านอย่างกว้างขวาง ทั้งในเรื่องของแนวคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กนำไปพัฒนาตนเอง ปรับปรุงตนให้ สอดคล้องกับสังคมต่อไป

ด้วยความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวแล้ว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบและ วิธีการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน คือ ระหว่างเด็กในเขตเมืองกับเด็กใน เขตชนบท และโดยเหตุผลที่ว่าเด็กได้รับแนวคิด ทัศนคติ ตลอดจนความเชื่ออื่น ๆ จากพ่อแม่

หรือจากบุคคลอื่นในครอบครัว ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์แก่เด็ก มีอิทธิพลต่อเด็กในการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ผู้วิจัยจึงสนใจใคร่รู้ต่อไปว่า เด็กแต่ละคนจากแต่ละครอบครัวนั้นจะมีความคิดเห็นต่อตนเองเป็นอย่างไรอีกด้วย

นักจิตวิทยา และนักการศึกษาเชื่อว่า พฤติกรรมทุกอย่างที่มนุษย์แสดงออก เป็นผลเนื่องมาจากความคิดเห็นเกี่ยวกับตน (Self-Concept) ซึ่งความคิดเห็นเกี่ยวกับตนนี้ยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความนึกคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ ในสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการปรับตัวของตนเอง และรวมถึงความสามารถของตนเองด้วย การที่บุคคลมีความนึกคิดมีความคิดเห็นต่อตนเองดี มักจะมีความคิดเห็นต่อผู้อื่นดีด้วย บุคคลที่ยอมรับตนเองก็มักจะยอมรับผู้อื่นด้วย (กรรณิการ์ ภูประเสริฐ, 2518 : 1) ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับตนของเด็กก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ทำให้เราสามารถเข้าใจในตัวเด็กได้ลึกซึ้งมากขึ้นในเรื่องของการปรับตัว การยอมรับตนเองของเด็ก การศึกษาเด็กในมิตินี้อย่างกว้างขวางนั้นคิดว่าจะเกิดประโยชน์เอนกอนันต์

ได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่า นอกจากเด็กสามารถเรียนรู้เชิงสังคมหรือได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวแล้ว เด็กยังได้รับการอบรมเลี้ยงดูหรือเรียนรู้เชิงสังคมจากสถาบันอื่นอีกมากมายหลายสถาบันในสังคม สื่อมวลชนนับเป็นสถาบันหนึ่งอันสำคัญที่ให้การเรียนรู้เชิงสังคมแก่เด็ก และในบรรดาสื่อมวลชนหลายแขนงนั้น เป็นที่ทราบกันว่าสื่อประเภทโทรทัศน์สามารถเข้าถึงบุคคล ได้รับความนิยมนมากกว่าสื่อประเภทอื่น ด้วยข้อได้เปรียบในเรื่องของภาพที่เคลื่อนไหวและได้ยินเสียงไปพร้อมกันเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทอื่น เช่น วิทยุกระจายเสียงและสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีข้อจำกัด โดยผู้รับจะสัมผัสได้เฉพาะเสียงหรือภาพเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โทรทัศน์นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วยังเป็นสิ่งช่วยเร้าความสนใจเด็กได้ การที่เด็กมีโอกาสได้ยินและได้เห็นจะช่วยทำให้เด็กอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น จึงสามารถให้ความเข้าใจ ปลุกฝังทัศนคติที่ดีงาม ตลอดจนสิ่งที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ แก่เด็กผ่านสื่อโทรทัศน์ได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตาม โทรทัศน์เปรียบเสมือนดาบสองคม ให้ผลทั้งในด้านดีและด้านลบ หากแต่เด็กควรได้รับประสบการณ์จากโทรทัศน์ในทางสร้างเสริมมากกว่าในการทำลาย ฉะนั้นการให้ความสนใจการเปิดรับรายการโทรทัศน์ของเด็กว่าเป็นอย่างไรนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ในช่วงปลายปี 2531 ได้มีข่าวที่น่าสลดใจเกี่ยวกับเด็กเกิดขึ้น สร้างความกระทบกระเทือนใจต่อคนในสังคมเป็นอันมาก ได้แก่ข่าวเด็กอายุ 8 ปี นำปืนมาเล่น ทำปืนลั่นถูกเพื่อน

อายุไล่เลี่ยกันเสียชีวิต จากเหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาห่างกันเพียงไม่กี่วัน ทำให้เป็นข่าวทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ติดต่อกันหลายวัน เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันกว้างขวาง ประเด็นหนึ่งที่หยิบยกขึ้นมาว่ากันว่าเป็นต้นเหตุของโศกนาฏกรรมครั้งนี้คือ รายการโทรทัศน์ จากคอลัมน์ ลาสไนท์ ทีวี. หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน ประจำวันอังคารที่ 8 พฤศจิกายน 2531 ให้เหตุผลว่าเป็นเพราะเด็กจำแบบอย่างมาจากรายการโทรทัศน์ และในการนี้ นายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้สั่งการให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี คุณหญิง สุพัตรา มาศดิตถ์ ผู้รับผิดชอบกรมประชาสัมพันธ์ ได้ไปติดตามตรวจสอบการจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในบ้านเมืองเราว่าเหมาะสมหรือไม่เพียงใด (สยามรัฐ, 8 พฤศจิกายน 2531 : 8)

เกี่ยวกับเหตุการณ์อันน่าเศร้าสลดใจนี้ นายแพทย์ สันต์ สิงห์ภักดี กรรมการมูลนิธิเด็ก ได้เขียนบทความพิเศษ เรื่อง เด็กและอุบัติเหตุจากปืน ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันอาทิตย์ที่ 6 พฤศจิกายน 2531 กล่าวว่า เรื่องละครหรือภาพยนตร์ที่เด็กได้เห็นในจอโทรทัศน์ วีดีโอ หรือโรงภาพยนตร์ หรือเครื่องเล่นวีดีโอเกม ก็ตาม หรือแม้หนังสือนิยายที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้กันอย่างดุเดือด จะทำให้เด็กชอบการต่อสู้ ภาพยนตร์บางเรื่องทำให้เห็นจริงเห็นจังเกินไป เช่น เอาดาบแทงคู่ต่อสู้แล้วมีเลือดไหลพรูออกมา หรือเห็นรอยแผลเหวอะหวะ สิ่งเหล่านี้ทำให้จิตใจเด็กแข็งกระด้าง เห็นการต่อสู้หรือการใช้พลังอำนาจเป็นทางมาซึ่งชัยชนะ เป็นสิ่งดีที่น่านิยม (มติชน, 6 พฤศจิกายน 2531 : 3)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าบรรดาเด็กทั้งหลายในสังคมปัจจุบันนี้ มีการเปิดรับรายการโทรทัศน์เป็นอย่างไร ด้วยว่าขณะนี้การแพร่ภาพออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ในส่วนกลางได้ขยายครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดสงขลาแล้ว ทั้งสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9 และช่อง 11 ฉะนั้นเด็กทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดสงขลาจึงสามารถรับชมรายการจากสถานีโทรทัศน์ส่วนกลางทั้ง 5 สถานีดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการเลือกชมรายการของเด็กก็จะขยายวงกว้างออกไปกว่าเดิมเป็นอันมาก แต่เดิมนั้นรับชมได้เฉพาะสถานีโทรทัศน์ช่อง 10 ซึ่งออกอากาศแพร่ภาพในท้องถิ่น และอีกบางสถานีจากส่วนกลางเพียงเท่านั้น

เด็กได้พัฒนาการไปตามช่วงวัยต่าง ๆ การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเด็กนักเรียนชั้นประถมปลาย เพราะเด็กในระดับชั้นนี้จะมีอายุระหว่าง 10-12 ปี เป็นวัยก่อนที่จะเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น เด็กกำลังเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นหนุ่มสาว ทั้งในด้านการเรียนก็กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปสู่อีกระดับหนึ่ง คือระดับมัธยม จึงเป็นช่วงที่น่าสนใจศึกษา ดังที่ สุโท เจริญสุขได้อธิบายถึงวัยเด็กโต ซึ่งมีอายุระหว่าง 7-12 ปี ว่า โดยมากกำลังเรียนในชั้นประถมศึกษา ชอบเล่นกับเพื่อน ชอบแข่งขัน มีความจำดี มีสมาธิ ตั้งใจเรียน และทำงานดีขึ้น รู้เรื่องทางศีลธรรมจรรยามากขึ้น และอธิบายถึงเด็กในช่วงวัยเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11-12 ปี ว่าเป็นวัยที่เด็กกำลังเริ่มเปลี่ยนแปลงและเจริญงอกงามทางเพศ โดยธรรมชาติเด็กหญิงจะเป็นสาวก่อนที่เด็กชายจะเป็นหนุ่มถึง 2 ปี (อ้างใน บำรุง สุขพรรณ, 2524 : 15-16)

เด็กมีความสำคัญมากดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในระดับชั้นประถมปลาย ซึ่งอยู่ในช่วงวัย 10-12 ปี นั้นเป็นวัยที่น่าสนใจศึกษา และการที่เด็กได้รับการดูแลฝึกฝนให้มีความรู้ความสามารถ โตขึ้นจะช่วยในการพัฒนาประเทศได้มาก เด็กจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการสังคมประกิต (Socialization Process) หรือกระบวนการการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งครอบครัวเป็นสถาบันแรกแห่งกระบวนการการเรียนรู้ทางสังคมนี้ การให้การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวในรูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสมนั้นเด็กจะเติบโตเป็นคนดีได้ ครอบครัวสามารถปลูกฝังให้เด็กเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในทางที่ดีได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของเด็กในสังคม นอกจากนั้นสื่อมวลชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์ก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้ทางสังคมแก่เด็กควบคู่กันไปกับการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว และโทรทัศน์ก็มีผลต่อทัศนคติ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับตนของเด็กด้วย ความสัมพันธ์กันของ 3 ตัวแปรนี้ คือ การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ความคิดเห็นเกี่ยวกับตน และการเปิดรับรายการโทรทัศน์เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนและการเปิดรับรายการโทรทัศน์ ของเด็กนักเรียนชั้นประถมปลาย ในเขตจังหวัดสงขลา

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบท ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตน และการเปิดรับรายการโทรทัศน์

3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว และความคิดเห็นเกี่ยวกับตน กับการเปิดรับรายการโทรทัศน์ ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเมือง และเขตชนบท จังหวัดสงขลา

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบท มีความแตกต่างกันในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตน
2. เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบท มีความแตกต่างกันด้านการเปิดรับรายการโทรทัศน์
3. การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับรายการโทรทัศน์ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบท
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตน มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับรายการโทรทัศน์ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบท

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีการศึกษา 2532 ซึ่งเป็นนักเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาเท่านั้น

นิยามศัพท์

การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กปฏิบัติต่อเด็ก แบ่งเป็น 3 ลักษณะ (ทิพย์สุดา นิลสินธพ, 2523 : 9)

- การอบรมเลี้ยงดูเน้นแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กมีความรู้สึกว่าเขาเองได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่หรือผู้ดูแลด้วยความรัก ความห่วงใย ยอมรับความคิดเห็น ช่วยเหลือ ยุติธรรม มีอิสระ เอาใจใส่ ยอมรับความสามารถ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก

- การอบรมเลี้ยงดูเน้นแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าเขาเองได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่ หรือผู้ดูแลโดยการลงโทษ ใช้อารมณ์ ถูกปฏิเสธ ไม่ปล่อยให้ทำอะไรตามความพอใจ เคร่งครัด บังคับให้ทำตามคำสั่ง ไม่ฟังคำอธิบายของเด็ก

- การอบรมเลี้ยงดูเน้นแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติจากพ่อแม่หรือผู้ดูแลโดยถูกปล่อยให้ทำอะไรได้ตามใจชอบ ไม่เอาใจใส่ ไม่ขัดขวางการเล่นของเด็ก ไม่ให้ความอบอุ่นที่สม่ำเสมอ มีการลงโทษหรือให้รางวัลตามอารมณ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตน หมายถึง ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อตนเองว่ารู้สึกดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับลักษณะของตนในด้านต่าง ๆ โดยรวม ได้แก่ รูปร่าง ลักษณะ คุณลักษณะ พฤติกรรม ความวิตกกังวล ความเป็นคนน่านิยม ความสุข และความพึงพอใจ ซึ่งได้ประมวลมาจากแบบทดสอบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับต้นฉบับของ เพียร์ส และแฮร์ริส (Piers and Harris, 1969)

การเปิดรับรายการโทรทัศน์ หมายถึง ความบ่อยครั้งในการชมรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศแพร่ภาพรับชมได้ทั้ง 6 สถานี ในจังหวัดสงขลา ในช่วงเดือน มิถุนายน 2532 ได้แก่ โทรทัศน์ ช่อง 3, 5, 7, 9, 10 และช่อง 11 โดยจัดแบ่งรายการออกเป็น 10 ประเภท ซึ่งคัดแปลงมาจากการจัดแบ่งรายการโทรทัศน์ของ วิลเลียมส์ (Williams, 1974 : 79-81) ดังนี้

1. ประเภทข่าวและบริการสังคม ได้แก่ การรายงานข่าวทั้งข่าวภายในประเทศ และข่าวต่างประเทศผ่านดาวเทียม ข่าวกีฬา ข่าวเกษตร ข่าวเศรษฐกิจ รวมทั้งการวิเคราะห์ข่าว

2. ประเภทสารคดี ได้แก่ สารคดีที่ให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยว ชีวิตสัตว์ หรือรายการประเภทความรู้อื่น ๆ อาจเป็นในรูปแบบยนตร์หรือการอภิปราย

3. รายการเพื่อการศึกษา ได้แก่ รายการที่จัดขึ้นเพื่อการศึกษาโดยตรง เช่น รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4. ประเภทศิลปะและดนตรี ได้แก่ รายการที่ให้ความรู้และความซาบซึ้งทางศิลปะ พร้อมไปกับความบันเทิง เช่น รายการเกี่ยวกับภาษา วรรณคดี รวมถึงรายการดนตรีและเพลงทุกประเภท

5. รายการสำหรับเด็กและภาพยนตร์การ์ตูน ได้แก่ รายการที่จัดขึ้นสำหรับเด็กและภาพยนตร์การ์ตูน

6. รายการประเภทละครโทรทัศน์ ได้แก่ ละครโทรทัศน์ทั้งหมด

7. รายการประเภทภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์ต่างประเทศ ทั้งภาพยนตร์ชุด และภาพยนตร์เรื่องยาว

8. รายการประเภทกีฬา ได้แก่ รายการกีฬาทุกประเภท แต่ไม่ใช่ข่าวกีฬา

9. รายการประเภทศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม ได้แก่ รายการต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมศีลธรรม รวมทั้งรายการสารคดีและการอภิปรายที่ให้ความรู้ในด้านศาสนาและส่งเสริมศีลธรรม

10. ประเภทปกิณกะบันเทิง ได้แก่ รายการที่เน้นความบันเทิงหลายรูปแบบ แต่ยังไม่สาระความรู้อยู่บ้าง เช่น ประเภทเกมโชว์

นักเรียนจำแนกตามเขตที่เรียน หมายถึง เด็กนักเรียนที่ได้จำแนกตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่เด็กนักเรียนศึกษาอยู่ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ เด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนในเขตเมือง และเด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเขตชนบท

เขตเมืองและเขตชนบท (อตุลย์ ต้นประยูร, 2523 : 9-11, 28-30)

เขตเมือง หมายถึง ห้องที่ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล เป็นบริเวณที่มีประชากรหนาแน่น
ลักษณะการประกอบอาชีพของประชาชนมีความหลากหลาย

เขตชนบท หมายถึง เขตแดนที่พ้นจากตัวเมืองออกไป วิถีชีวิต (Way of Life)
ของประชาชนมีสภาพสอดคล้องกับธรรมชาติ การประกอบอาชีพของประชาชนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน
เช่น ทำกสิกรรมและเกษตรกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยส่งเสริมให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการอบรม
เลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้เด็กเป็นคนที่มีความดี เต็มที่เป็นผู้ใหญ่ที่สร้างสรรค์สังคม พร้อมทั้งช่วยเหลือ
เด็กให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านดี เพื่อให้เด็กจะได้รู้จักตนเอง และยอมรับตนเอง ซึ่ง
เป็นขั้นตอนนำไปสู่การพัฒนาตนเองของเด็กต่อไป
2. เป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ได้ตระหนักในการผลิต และปรับปรุง
รายการประเภทต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย